

СОЦІОЛОГІЯ

**КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ ПІДХОДІВ ДО ВИМІРЮВАННЯ ЩАСТЯ В
УМОВАХ КРИЗОВОГО СУСПІЛЬСТВА****Пиголенко І. В.***кандидат філософських наук, доцент**доцент кафедри соціології*

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря
Сікорського»

ORCID: 0000-0002-3612-3243pigolenko@gmail.com**Серов А. В.***аспірант кафедри соціології*

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря
Сікорського»

ORCID: 0009-0004-8352-8261Andrii.Sierov.UA@gmail.com

У статті здійснено аналіз соціальних умов формування суб'єктивного щастя українців у період повномасштабної війни. Метою статті є здійснення компаративного аналізу підходів до вимірювання суб'єктивного щастя в міжнародних і національних моніторингах та концептуальна інтеграція отриманих результатів для пояснення соціальної диференціації суб'єктивного благополуччя в кризовому суспільстві.

Емпіричною основою статті виступили дані *World Happiness Report (WHR)*, *European Social Survey European Research Infrastructure (ESS)*, а також українські опитування Київського міжнародного інституту соціології (КМІС), Gradus Research та Ruban Litvinova Social Impact Agency.

Методологічно застосовано вторинний порівняльний аналіз і синтетичне узагальнення показників у межах рамки «Big Seven» Р. Леярда (родинні стосунки, матеріальне становище, робота, соціальні зв'язки, фізичне й психічне здоров'я, свобода та цінності). У статті показано, що суб'єктивне щастя у воєнний період є соціально диференційованим: вищі оцінки характерні для осіб із кращим самопочуттям і вищим рівнем добробуту, а нижчі — для внутрішньо переміщених осіб, старших вікових груп та респондентів із низьким рівнем матеріального забезпечення.

Окреслено значущість якості соціальних зв'язків і довіри як умов підтримання благополуччя в умовах тривалої невизначеності. Окремо розглянуто відмінності між міжнародними та національними оцінками (падіння середніх балів у WHR/ESS та відносна стабільність показника «щасливих» у дослідження Київського міжнародного інституту соціології (КМІС) у 2022–2023 роках), що пояснюється різною операціоналізацією поняття «щастя» (градуальна шкала 0–10 vs категоріальна самоідентифікація).

Перспективою подальших досліджень в даному напрямі є розроблення інтегрованого інструменту вимірювання, який поєднуватиме когнітивні, емоційні та ідентифікаційні компоненти суб'єктивного благополуччя.

Ключові слова: суб'єктивне благополуччя, суб'єктивне щастя, соціальні умови, війна, кризове суспільство, українське суспільство

Актуальність та постановка проблеми

Упродовж останніх десятиліть емпіричні дослідження щастя набули системного характеру, а показники суб'єктивного благополуччя дедалі частіше використовуються як додаткові індикатори соціального розвитку поряд із традиційними економічними вимірниками. У цьому контексті щастя розглядається не лише як індивідуальний психологічний стан, а як соціально зумовлений феномен, що формується під впливом інституційних, економічних та культурних умов. Відповідно, аналіз суб'єктивного благополуччя дозволяє глибше зрозуміти взаємозв'язок між соціальною структурою, ресурсами та індивідуальним сприйняттям якості життя.

Україна тривалий час посідає низькі позиції у міжнародних порівняльних дослідженнях щастя. Зокрема, за результатами дослідження *Governance for Happiness* Україна продемонструвала найнижчі показники серед 15 країн-учасниць (Ward, 2019a). Водночас респонденти з України характеризувалися високим рівнем позитивних очікувань щодо майбутнього за результатами дослідження. Невдовзі після інавгурації Президент України В. Зеленський заявив, що зробити українців щасливими є його основною роботою (Yalta European Strategy, 2019b). Цей меседж відображав суспільний запит на нову модель розвитку, в якій благополуччя розглядається як ціль державної політики.

Повномасштабна війна радикально змінила соціальний контекст переживання щастя. За даними *World Happiness Report (WHR)*, позиція України за показником life evaluation (когнітивна оцінка життя) знизилася з 78 місця у 2021 році до 105 місця у 2022 році (Helliwell, Layard, Sachs, De Neve, Aknin & Wang, 2025a). Дані *European Social Survey (ESS)* також демонструють одні з найнижчих показників щастя серед країн-учасниць (European Social Survey European Research Infrastructure (ESS ERIC), 2026a).

Проте результати національних досліджень демонструють складнішу динаміку. За даними Київського міжнародного інституту соціології (КМІС), частка респондентів, які вважають себе щасливими, у 2022–2023 роках залишалася близько 68–69%, а у 2024 році знизилася до 58%, при цьому без істотного зростання частки тих, хто прямо ідентифікує себе як нещасливих (Київський міжнародний інститут соціології, 2025). Така розбіжність між макрорівневими позиціями країни у міжнародних рейтингах та індивідуальними самооцінками благополуччя актуалізує необхідність врахування різних вимірювальних стратегій і рівнів операціоналізації суб'єктивного благополуччя.

Враховуючи отримані дані, особливої актуальності набуває аналіз соціальних умов, у межах яких формується суб'єктивне щастя в кризовому суспільстві. Війна змінює не лише обсяг матеріальних ресурсів, а й структуру соціальних зв'язків, рівень довіри, відчуття контролю над власним життям, систему цінностей і пріоритетів. Відтак пояснення динаміки суб'єктивного благополуччя потребує врахування взаємодії матеріальних, соціальних та ціннісних чинників.

Попри наявність значного масиву емпіричних даних — міжнародних (ESS, WHR) та національних (КМІС та ін.) — дослідження щастя в Україні переважно фокусуються на окремих аспектах благополуччя або аналізують їх із використанням різних інструментів вимірювання. Відсутність

інтегрованої аналітичної рамки ускладнює системну оцінку внеску ключових соціальних умов у формування суб'єктивного щастя українців у період повномасштабної війни. Отже, наукова проблема полягає у необхідності концептуальної інтеграції доступних емпіричних даних для пояснення того, яким чином у кризовому суспільстві взаємодіють соціальні умови та як ця взаємодія відображається у показниках суб'єктивного благополуччя населення.

Аналіз останніх досліджень

Підходи до вимірювання суб'єктивного благополуччя в міжнародних дослідженнях. У сучасних міжнародних дослідженнях суб'єктивне благополуччя розглядається як багатовимірний феномен, що включає когнітивний та афективний компоненти. У межах *World Happiness Report* основним індикатором виступає показник life evaluation (когнітивна оцінка життя), який вимірюється за шкалою Cantril від 0 до 10 (Helliwell, Layard, Sachs, De Neve, Aknin & Wang, 2025a). Подібні 11-бальні шкали застосовуються в *European Social Survey* для оцінки рівня щастя (European Social Survey European Research Infrastructure (ESS ERIC), 2026a).

Регресійні моделі *World Happiness Report* демонструють відносно стійкий набір чинників, пов'язаних із рівнем благополуччя. До них належать рівень доходу, соціальна підтримка, очікувана тривалість здорового життя, свобода життєвого вибору та довіра до інституцій (Helliwell, Layard, Sachs, De Neve, Aknin & Wang, 2025a). Дані ESS підтверджують важливість соціальної інтегрованості та довіри як значущих предикторів щастя.

Таким чином, міжнародна емпірична база свідчить про соціально зумовлений характер суб'єктивного благополуччя та необхідність його аналізу в ширшому контексті соціальних умов.

Дослідження суб'єктивного благополуччя в Україні. В Україні аналіз суб'єктивного благополуччя здійснюється переважно в межах опитувань громадської думки. Найбільш повну історичну динаміку самооцінки щастя населення фіксують дані Київського міжнародного інституту соціології, які охоплюють період із 2001 року та дозволяють простежити зміни показників у контексті соціально-економічних і політичних криз (Київський міжнародний інститут соціології, 2025).

Методологія КМІС відрізняється від міжнародних моніторингів типу *World Happiness Report* чи *European Social Survey*. Якщо у міжнародних дослідженнях застосовуються 11-бальні шкали (0–10), що дозволяють фіксувати навіть незначні зсуви в когнітивній оцінці життя, то КМІС використовує менш гранулярну, категоріальну шкалу самоідентифікації («чи вважаєте ви себе щасливою людиною»), що передбачає п'ять змістовних градацій рівня щастя та окремий варіант «важко відповісти». Такий підхід відображає радше символічне самовіднесення до категорії «щасливих» або «нешасливих» і може бути менш чутливим до помірних змін у життєвому задоволенні.

Це ускладнює пряме зіставлення показників із міжнародними вимірюваннями, проте водночас дозволяє аналізувати довготривалу динаміку ідентифікаційного рівня суб'єктивного благополуччя в українському суспільстві.

Багатовимірне вимірювання суб'єктивного благополуччя: досвід ONS4 та українські дані. Важливим прикладом інституціоналізації багатовимірного підходу до вимірювання суб'єктивного благополуччя є методологія ONS4, розроблена Office for National Statistics у Великій Британії. Вона передбачає вимірювання чотирьох компонентів: задоволеності життям (life satisfaction), відчуття змістовності життя (worthwhileness), щастя вчора (happiness yesterday) та тривожності вчора (anxiety yesterday) (Office for National Statistics, 2018a). Усі показники оцінюються за шкалою від 0 до 10. Цей підхід враховує диференційовану динаміку різних компонентів благополуччя та підкреслює важливість комплексного вимірювання.

Застосування цієї логіки вимірювання в українських дослідженнях демонструє її аналітичну доцільність. За результатами дослідження *Добробут українців* (Ruban Litvinova Social Impact Agency, 2025b), із застосуванням методики ONS4, попри тривалу війну, українці зберігають відчуття сенсу життя, тоді як загальний рівень добробуту оцінюється як помірний і варіюється залежно від віку, статі та життєвих обставин (Ruban Litvinova Social Impact Agency, 2025d). Таким чином, навіть за умов об'єктивного погіршення матеріальних і безпекових умов, смисловий компонент благополуччя може залишатися відносно стабільним.

Порівняння міжнародного досвіду та українських даних підтверджує доцільність багатовимірного підходу до аналізу щастя в умовах тривалих соціальних потрясінь.

Невирішені аспекти проблеми. Попри наявність значного масиву міжнародних і національних емпіричних даних, результати досліджень залишаються методологічно неоднорідними. Різні програми використовують відмінні операціоналізації поняття «щастя» — від когнітивної оцінки життя за шкалою 0–10 до категоріальної самоідентифікації або вимірювання окремих афективних станів.

Унаслідок цього ускладнюється безпосереднє зіставлення показників і комплексне пояснення соціальної диференціації благополуччя. Особливо це актуально в умовах повномасштабної війни, коли різні компоненти благополуччя можуть реагувати на соціальні зміни з різною інтенсивністю.

Отже, актуальним залишається завдання концептуальної інтеграції міжнародних і українських даних у межах узагальненої рамки соціальних умов суб'єктивного щастя українців у кризовому суспільстві.

Мета статті

Метою статті є компаративний аналіз підходів до вимірювання суб'єктивного щастя/благополуччя в міжнародних і національних моніторингах та концептуальна інтеграція отриманих результатів для пояснення соціальної диференціації суб'єктивного благополуччя українців у кризовому суспільстві.

Методологія дослідження

Емпіричною основою статті є вторинний аналіз результатів міжнародних і національних соціологічних досліджень, що містять показники суб'єктивного благополуччя та його соціальних детермінант.

До міжнародних джерел належать *World Happiness Report* та *European Social Survey*. Національну емпіричну базу становлять дані Київського міжнародного інституту соціології (КМІС), аналітичні матеріали Gradus Research (Gradus Research, 2026b), а також результати досліджень Ruban Litvinova Social Impact Agency щодо добробуту українців із застосуванням методики ONS4 (Ruban Litvinova Social Impact Agency, 2025a).

Аналітична рамка дослідження спирається на концепцію «Big Seven» Р. Леярда, що дозволяє структуровано інтерпретувати різномірні емпіричні матеріали. У межах дослідження здійснюється порівняльне узагальнення результатів, аналіз відмінностей між соціальними групами (за віком, матеріальним становищем, сімейним статусом тощо) та систематизація опублікованих зв'язків між соціальними індикаторами і рівнем суб'єктивного благополуччя.

Виклад основного матеріалу дослідження

Родинні стосунки. Міжособистісні стосунки належать до стійких предикторів суб'єктивного благополуччя в міжнародних дослідженнях. Дані *European Social Survey* засвідчують, що респон-

денти, які перебувають у шлюбі або довготривалих партнерських відносинах, демонструють вищі показники задоволеності життям порівняно з розлученими чи овдовілими особами (European Social Survey European Research Infrastructure (ESS ERIC), 2026a). Зокрема, саме для України середній рівень щастя серед осіб, які перебувають у шлюбі або партнерстві, становить 6,54 за шкалою 0–10, тоді як серед розлучених цей показник дорівнює 5,76, а серед овдовілих — 5,55. Такі відмінності свідчать про значущість стабільних міжособистісних зв'язків як важливої соціальної умови благополуччя. Але вплив родинних стосунків не обмежується самим фактом їхньої наявності. Важливим чинником є якість взаємодії та інтенсивність повсякденних контактів. У межах *World Happiness Report* використовується індикатор number of dinners shared, який відображає частоту спільних прийомів їжі з родиною або знайомими та корелює з вищими показниками задоволеності життям (Helliwell, Layard, Sachs, De Neve, Aknin & Wang, 2025a). Такий підхід дозволяє фіксувати не лише формальний статус сімейних відносин, а й реальний рівень соціальної включеності та емоційної підтримки.

У воєнному контексті роль родинної підтримки може набувати додаткового значення як джерело емоційної стабільності та психологічної адаптації. Разом з тим, війна створює нові виклики для сімейних структур — роз'єднаність через вимушену міграцію, перебування членів родини на фронті, зміну гендерних і рольових моделей. У таких умовах значення родинних зв'язків може проявлятися як у формі підтримки, так і у формі додаткового стресу, що підкреслює складність впливу цього чинника на суб'єктивне благополуччя.

Матеріальне становище. Попри парадокс Істерліна, який стосується розриву між довгостроковим економічним зростанням і динамікою щастя в межах окремих країн, міжкраїнний аналіз агрегованих середніх показників *European Social Survey* демонструє дуже високий позитивний зв'язок між середнім рівнем самооцінки матеріального становища та середнім рівнем щастя ($r = 0,89$ на рівні країн) (European Social Survey European Research Infrastructure (ESS ERIC), 2026a). В українських даних КМІС також простежується чітка стратифікація щастя за рівнем матеріального становища. Згідно з результатами загальнонаціонального опитування грудня 2024 року ($N = 1509$, підконтрольна Уряду України територія), серед осіб, які належать до найменш забезпеченої категорії («нам не вистачає навіть на їжу»), щасливими себе вважають 38%, тоді як серед найбільш забезпечених («можемо купити все, що хочемо») — 77%. Різниця між крайніми групами сягає майже 40 процентних пунктів (Київський міжнародний інститут соціології, 2025), що відображає виразну соціальну стратифікацію благополуччя.

Робота та зайнятість. Зайнятість є одним із стійких предикторів суб'єктивного благополуччя, поєднуючи економічну, соціальну та психологічну функції. У міжнародних дослідженнях фіксується систематична різниця в рівні щастя між зайнятими та безробітними. За узагальненими даними, наведеними М. Вікінгом, середня різниця в рівні щастя між особами з роботою та безробітними становить близько 0,6 бала за шкалою 0–10 (Wiking, 2025b).

Дані *European Social Survey* підтверджують цю закономірність і в українському контексті. В Україні середній рівень щастя (за самооцінкою респондента) серед осіб, які мали оплачувану роботу протягом останнього тижня, є на 0,53 бала вищим (за шкалою 0–10), ніж серед тих, хто не мав оплачуваної зайнятості (European Social Survey European Research Infrastructure (ESS ERIC), 2026a). В умовах воєнного стану зайнятість може набувати додаткового значення не лише як джерело доходу, а й як чинник соціальної включеності та стабільності повсякденного ритму, що пов'язаний із рівнем суб'єктивного благополуччя.

Соціальні зв'язки та дружба. Критичне значення соціальних відносин для суб'єктивного благополуччя підкреслюється в численних дослідженнях. Артур К. Брукс і Опра Вінфрі у книзі *Побудуйте життя, якого прагнете. Мистецтво і наука щасливого буття* зазначають, що на дружбу припадає майже 60% варіації щастя між людьми, незалежно від рівня екстраверсії чи інтроверсії (Brooks & Winfrey, 2025b). Хоча це узагальнення подане у форматі популярної літератури, воно корелює з усталеними емпіричними висновками соціологічних досліджень, відповідно до яких інтенсивність і якість міжособистісних контактів належать до найбільш значущих соціальних чинників суб'єктивного благополуччя.

У межах *European Social Survey* використовується індикатор, що вимірює кількість осіб, з якими респондент може відверто обговорювати особисті питання. Україна демонструє один із найнижчих середніх показників за цим індикатором — 2,2 особи проти 2,7 у середньому по країнах-учасницях (European Social Survey European Research Infrastructure (ESS ERIC), 2026a). Міжкраїнний аналіз агрегованих даних ESS засвідчує високий позитивний зв'язок між кількістю таких контактів і середнім рівнем щастя ($r = 0,77$ на рівні країн), що підтверджує значущість соціальної включеності як чинника благополуччя.

Повномасштабне вторгнення спричинило масштабну внутрішню та зовнішню міграцію, що об'єктивно вплинуло на структуру соціальних зв'язків. Згідно з емпіричними результатами (Karamushka, Kredentser, Tereshchenko, Delton, Arefniya & Paskevskaya, 2022a), рівень суб'єктивного благополуччя є нижчим серед осіб, які змінили місце проживання (в межах України або за кордоном), порівняно з тими, хто залишився у своїх громадах.

Окрему увагу слід приділити старшим віковим групам. За даними звіту *Active and Healthy Longevity in Ukraine* (Ruban Litvinova Social Impact Agency, 2025a), 79% осіб віком 60+ повідомляють про помірне або виражене відчуття самотності. Враховуючи встановлений зв'язок між соціальною ізольованістю та рівнем щастя, ці дані свідчать про потенційні ризики зниження суб'єктивного благополуччя в цій соціальній групі.

Отримані результати підкреслюють, що структура та інтенсивність соціальних контактів безпосередньо пов'язані з рівнем суб'єктивного благополуччя.

Фізичне та психічне здоров'я. Фізичне та психічне здоров'я належать до базових соціальних детермінант суб'єктивного благополуччя. В українському контексті повномасштабна війна супроводжується наростанням втоми, емоційного виснаження та симптомів вигорання, що пов'язані з тривалими повітряними тривогами, ракетними атаками, відключеннями електроенергії, мобілізаційними процесами та загальною нестабільністю повсякденного життя.

За даними Gradus Research (Gradus Research, 2026b), 91% працюючих українців віком 25–35 років повідомляють про високий рівень стресу. Для порівняння, у Великій Британії про такий стан повідомили 27% респондентів, у Німеччині — 52%, а в інших європейських країнах — від 42% до 48%. Ці дані свідчать про значно вищий рівень психологічного навантаження серед молодих працюючих українців порівняно з європейськими країнами.

Дані КМІС підтверджують зв'язок між станом здоров'я та рівнем щастя. Серед осіб, які повідомили про погіршення фізичного або психічного здоров'я, частка тих, хто вважає себе щасливими, є на 10 процентних пунктів нижчою порівняно з респондентами, які не відзначали такого погіршення (Київський міжнародний інститут соціології, 2025). Стан фізичного та психічного здоров'я виявляється одним із найбільш чутливих маркерів соціальної диференціації суб'єктивного благополуччя.

Свобода та цінності. У *World Happiness Report* свобода життєвого вибору (freedom to make life choices) визначається як один із ключових чинників суб'єктивного благополуччя (Helliwell, Layard, Sachs, De Neve, Aknin & Wang, 2025a). У регресійних моделях WHR цей показник стабільно входить до числа змінних, що пояснюють міжкраїнні відмінності в рівні когнітивної оцінки життя. Воєнний стан передбачає обмеження окремих громадянських свобод. За даними Фонду «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва (Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва, 2025), 46% українців пріоритезують свободу над безпекою, тоді як 34% — безпеку навіть ціною часткового обмеження свобод. Ці результати можуть інтерпретуватися як відображення напруження між безпековими потребами та ціннісною орієнтацією на свободу в умовах війни.

Інституційний вимір свободи фіксується в *Human Freedom Index* (Cato Institute & Fraser Institute, 2025a). За даними індексу, показник загальної свободи в Україні знизився з 6,66 у 2021 році до 5,85 у 2022 році та 5,87 у 2023 році; позиція України в рейтингу змінилася з 89-го на 119-те місце. Зниження зафіксовано як у складовій економічної, так і особистої свободи. Воєнний період супроводжується не лише суб'єктивними переживаннями обмежень, а й фіксованими інституційними змінами.

Окрім цього, міжкраїнні дані *European Social Survey* демонструють стійку позитивну асоціацію між узагальненою соціальною довірою та рівнем щастя (European Social Survey European Research Infrastructure (ESS ERIC), 2026a). Україна належить до групи країн із низькими показниками міжособистісної довіри та рівня щастя, що підкреслює значущість ціннісно-нормативного середовища як соціальної умови благополуччя.

Методологічні аспекти інтерпретації результатів. Порівняння результатів міжнародних і національних досліджень суб'єктивного благополуччя потребує врахування відмінностей у підходах до його операціоналізації. У межах *European Social Survey* використовується 11-бальна шкала (0–10) оцінки рівня щастя, що дозволяє фіксувати навіть незначні зміни в когнітивно-емоційному вимірі. У *World Happiness Report* основним індикатором виступає life evaluation (шкала Кантріла), яка вимірює когнітивну оцінку життя загалом. Методологія ONS4, розроблена Office for National Statistics, передбачає багатовимірне вимірювання благополуччя через чотири індикатори: задоволеність життям, відчуття змістовності життя, рівень щастя вчора та рівень тривожності вчора. Натомість у дослідженнях КМІС застосовується категоріальна шкала самоідентифікації («чи вважаєте ви себе щасливою людиною»).

Різна гранулярність шкал та відмінності у формулюванні запитань впливають на чутливість показників до соціальних змін. Безперервні шкали (0–10) дозволяють фіксувати помірні коливання, тоді як категоріальні відповіді можуть демонструвати відносну стабільність навіть за умов зміни соціально-економічного контексту. Саме цим частково може пояснюватися розбіжність між динамікою показників міжнародних моніторинрів та більш стабільними значеннями в окремих національних опитуваннях.

Крім того, необхідно розрізняти рівні аналізу. Агреговані міжкраїнні показники відображають структурні відмінності між суспільствами (наприклад, зв'язок між середнім рівнем матеріального становища та середнім рівнем щастя на рівні країн), тоді як індивідуальні дані фіксують внутрішньосуспільну соціальну диференціацію. Високі кореляції на макрорівні не можуть автоматично інтерпретуватися як індивідуальні причинно-наслідкові залежності.

Додатковим чинником є воєнний контекст, який може по-різному впливати на когнітивні, емоційні та ідентифікаційні виміри благополуччя. Емоційні індикатори є більш чутливими до коро-

ткострокових стресорів, тоді як оцінки сенсу життя або самоідентифікація як «щасливої людини» можуть демонструвати відносну інерційність. Це підсилює необхідність багатовимірного підходу до аналізу суб'єктивного щастя в кризовому суспільстві.

З огляду на зазначені особливості результати статті слід розглядати як узагальнений порівняльний аналіз соціальних умов суб'єктивного щастя, а не як причинну модель впливу окремих факторів. Відмінності у динаміці показників доцільно інтерпретувати не як емпіричну суперечність, а як наслідок різних вимірювальних стратегій та рівнів операціоналізації суб'єктивного благополуччя. Подальші дослідження можуть передбачати інтеграцію первинних даних і побудову багатофакторних моделей із контролем соціально-демографічних змінних.

Висновки та перспективи подальших пошуків

Проведений аналіз засвідчив, що суб'єктивне щастя українців у період повномасштабної війни має виражену соціальну диференціацію та формується під впливом комплексу взаємопов'язаних умов. Емпіричні дані міжнародних і національних досліджень демонструють стійкі зв'язки між рівнем щастя та ключовими соціальними умовами, що відповідають компонентам концепції «Big Seven», зокрема матеріальним становищем, зайнятістю, станом фізичного і психічного здоров'я, родинними та дружніми зв'язками, а також ціннісно-нормативним середовищем, яке охоплює свободу вибору та рівень міжособистісної довіри.

Зіставлення різних вимірювальних підходів — міжнародних моніторингів (ESS, World Happiness Report), національних опитувань та багатовимірної моделі ONS4 — підкреслює, що динаміка показників залежить від вимірювальної стратегії та рівня операціоналізації поняття «щастя». Відмінності у результатах доцільно інтерпретувати не як емпіричну суперечність, а як наслідок різної гранулярності шкал, різних вимірів благополуччя (когнітивного, емоційного та ідентифікаційного) та різних рівнів аналізу.

Практичні імплікації дослідження полягають у тому, що підтримка суб'єктивного благополуччя населення в умовах війни та повоєнного відновлення потребує комплексного підходу. Йдеться не лише про економічне відновлення, а й про зміцнення соціальних зв'язків, підтримку фізичного та психічного здоров'я, збереження інституційної довіри та створення умов для відчуття свободи життєвого вибору.

Перспективою подальших досліджень є розроблення інтегрованого інструменту вимірювання суб'єктивного благополуччя українців, який поєднуватиме когнітивні, емоційні та ідентифікаційні компоненти, а також аналіз довгострокових трансформацій соціальних умов щастя в процесі повоєнного відновлення суспільства.

Pygolenko I. V., Sierov A. V. Comparative analysis of approaches to measuring happiness in a crisis society

The article analyzes the social conditions shaping the formation of subjective happiness among Ukrainians during the period of the full-scale war. The aim of the article is to conduct a comparative analysis of approaches to measuring subjective happiness in international and national monitoring programs and to conceptually integrate the obtained results in order to explain the social differentiation of subjective well-being in a crisis society.

The empirical basis of the article consists of data from the *World Happiness Report (WHR)*, the *European Social Survey European Research Infrastructure (ESS)*, as well as Ukrainian surveys conducted

by the Kyiv International Institute of Sociology (KIIS), Gradus Research, and Ruban Litvinova Social Impact Agency.

Methodologically, the study applies secondary comparative analysis and synthetic generalization of indicators within Richard Layard's "Big Seven" framework (family relationships, material conditions, work, social connections, physical and mental health, freedom and values). The article demonstrates that subjective happiness during wartime is socially differentiated: higher evaluations are characteristic of individuals with better self-rated health and higher levels of material well-being, whereas lower levels are observed among internally displaced persons, older age groups, and respondents with low levels of material resources.

The significance of the quality of social ties and trust as conditions for maintaining well-being under prolonged uncertainty is outlined. Particular attention is paid to differences between international and national assessments (a decline in average scores in WHR/ESS and the relative stability of the share of "happy" respondents in KIIS surveys in 2022–2023), which is explained by differences in the operationalization of the concept of "happiness" (a graded 0–10 scale versus categorical self-identification).

The prospect for further research in this field is the development of an integrated measurement instrument combining cognitive, affective, and identity-based components of subjective well-being.

Key words: subjective well-being, subjective happiness, social conditions, war, crisis society, Ukrainian society

Література:

- Brooks, A. C., & Winfrey, O. (2025b). *Побудуйте життя, якого прагнете. Мистецтво і наука щасливого буття*. Видавництво Старого Лева.
- Cato Institute & Fraser Institute. (2025a). *Human Freedom Index 2025*. <https://www.cato.org/sites/cato.org/files/2025-12/2025-human-freedom-index.pdf>
- European Social Survey European Research Infrastructure (ESS ERIC). (2026a). *ESS Round 11: Integrated file, edition 4.1*. https://doi.org/10.21338/ess11e04_1
- Gradus Research. (2026b). *Стрес в Україні та Європі: як війна змінює сприйняття життя молоддю*. retrieved **january 1, 2026**, from <https://gradus.app/uk/open-reports/stress-in-europe-and-ukraine-young-peoples-perceptions-of-life/>
- Helliwell, J. F., Layard, R., Sachs, J. D., De Neve, J.-E., Aknin, L. B., & Wang, S. (editors). (2025a). *World Happiness Report 2025*. Wellbeing Research Centre, University of Oxford. <https://files.worldhappiness.report/WHR25.pdf>
- Karamushka, L. M., Kredentser, O. V., Tereshchenko, K. V., Delton, Y., Arefniya, S. V., & Paskevskaya, I. A. (2022a). Study on subjective well-being of different groups of population during the 2022 war in Ukraine. *Wiadomości Lekarskie*, 75(8), 1854–1860. <https://doi.org/10.36740/WLek202208107>
- Office for National Statistics. (2018a). *Personal well-being frequently asked questions*. retrieved **december 1, 2025**, from <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/methodologies/personalwellbeingfrequentlyaskedquestions>
- Ruban Litvinova Social Impact Agency. (2025a). *Active and healthy longevity in Ukraine: Findings of the context and barriers study*. retrieved **december 1, 2025**, from <https://astartaholding.com/wp-content/uploads/2025/07/astarta-eng-verison-ruban-litvinova.pdf>
- Ruban Litvinova Social Impact Agency. (2025d). *Результати другої хвилі пілотного дослідження добробуту українців під час війни*. retrieved **december 1, 2025**, from <https://rubanlitvinova>.

com/uk/2025/08/27/popry-tryvalu-vijnu-ukrayinczi-zberigayut-potuzhne-vidchuttya-sensu-u-zhytti-dobrobut-zalyshayetsya-pomirnym-i-variuyetsya-zalezno-vid-viku-stati-ta-obstavyn-zhyttya/

Ward, G. (2019a). *Governance for happiness: Global survey results*. Schoen Consulting. https://yes-ukraine.org/files/pdf/Happiness_report_2019.pdf

Wiking, M. (2025b). *Мистецтво праці по-данськи: Як знайти щастя у роботі й за її межами*. Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля».

Yalta European Strategy. (2019b). *Володимир Зеленський, Президент України: Промова та сесія запитань-відповідей на 16-й Щорічній зустрічі YES*. retrieved december 1, 2025, from <https://yes-ukraine.org/ua/photo-and-video/video/16th-yes/volodimir-zelenskiy-prezident-ukrayini-promova-ta-sesiya-zapitan-vidpovidey>

Київський міжнародний інститут соціології. (2025). *Динаміка самооцінки щастя населення України з 2001 до 2024 року*. retrieved december 1, 2025, from <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1508&page=1>

Фонд «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва. (2025). *Свобода, безпека, достаток: Думка українців під час війни*. retrieved december 1, 2025, from <https://dif.org.ua/article/svoboda-bezpeka-dostatok-dumka-ukraintsiv-pid-chas-viyni>

References:

Brooks, A. C., & Winfrey, O. (2025a). *Pobuduyte zhyttya, yakoho prahnete. Mystetstvo i nauka shchaslyvoho buttya*. Vydavnytstvo Staroho Leva.

Cato Institute & Fraser Institute. (2025b). *Human Freedom Index 2025*. <https://www.cato.org/sites/cato.org/files/2025-12/2025-human-freedom-index.pdf>

European Social Survey European Research Infrastructure (ESS ERIC). (2026b). *ESS Round 11: Integrated file, edition 4.1*. https://doi.org/10.21338/ess11e04_1

Fond «Demokratychni initsiatyvy» im. Ilka Kucheriva. (2025). *Svoboda, bezpeka, dostatok: Dumka ukraintsiv pid chas viyny*. retrieved december 1, 2025, from <https://dif.org.ua/article/svoboda-bezpeka-dostatok-dumka-ukraintsiv-pid-chas-viyni>

Gradus Research. (2026a). *Stres v Ukraini ta Yevropi: yak viyna zminyuye spryynyattya zhyttya moloddyu*. retrieved january 1, 2026, from <https://gradus.app/uk/open-reports/stress-in-europe-and-ukraine-young-peoples-perceptions-of-life/>

Helliwell, J. F., Layard, R., Sachs, J. D., De Neve, J.-E., Aknin, L. B., & Wang, S. (editors). (2025b). *World Happiness Report 2025*. Wellbeing Research Centre, University of Oxford. <https://files.worldhappiness.report/WHR25.pdf>

Karamushka, L. M., Kredentser, O. V., Tereshchenko, K. V., Delton, Y., Arefniya, S. V., & Paskevskaya, I. A. (2022b). Study on subjective well-being of different groups of population during the 2022 war in Ukraine. *Wiadomości Lekarskie*, 75(8), 1854–1860. <https://doi.org/10.36740/WLek202208107>

Kyyivskyy mizhnarodnyy instytut sotsiologiiyi. (2025). *Dynamika samoocinky shchastya naseleण्या Ukraine z 2001 do 2024 roku*. retrieved december 1, 2025, from <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1508&page=1>

Office for National Statistics. (2018b). *Personal well-being frequently asked questions*. retrieved december 1, 2025, from <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/wellbeing/methodologies/personalwellbeingfrequentlyaskedquestions>

- Ruban Litvinova Social Impact Agency. (2025b). *Active and healthy longevity in Ukraine: Findings of the context and barriers study*. retrieved december 1, 2025, from <https://astartaholding.com/wp-content/uploads/2025/07/astarta-eng-verison-ruban-litvinova.pdf>
- Ruban Litvinova Social Impact Agency. (2025c). *Rezultaty druhoyi khvyli pilotnoho doslidzhennya dobrobutu ukrayintsiv pid chas viyny*. retrieved december 1, 2025, from <https://rubanlitvinova.com/uk/2025/08/27/popry-tryvalu-vijnu-ukrayinczi-zberigayut-potuzhne-vidchuttya-sensu-u-zhytti-dobrobut-zalyshayetsya-pomirnym-i-variuyetsya-zalezho-vid-viku-stati-ta-obstavyn-zhyttya/>
- Ward, G. (2019b). *Governance for happiness: Global survey results*. Schoen Consulting. https://yes-ukraine.org/files/pdf/Happiness_report_2019.pdf
- Wiking, M. (2025a). *Mystetstvo pratsi po-dansky: Yak znayty shchastya u roboti y za yiyi mezhamy*. Knyzhkovyy klub «Klub Simeynoho Dozvillya».
- Yalta European Strategy. (2019a). *Volodymyr Zelensky, Prezydent Ukrainy: Promova ta sesiya zapytan-vidpovidey na 16-y Shchorichniy zustrichi YES*. retrieved december 1, 2025, from <https://yes-ukraine.org/ua/photo-and-video/video/16th-yes/volodimir-zelenskiy-prezident-ukrayini-promova-ta-sesiya-zapitan-vidpovidey>

Стаття надійшла до редакції 10.02.2026

Стаття рекомендована до друку 05.03.2026